

??e Yabanc?la?ma Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ??e Yabanc?la?ma Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23897>

Özet

??e Yabanc?la?ma Ölçe?i, **Cevat Elma** taraf?ndan 2003 y?l?nda yürütölen bir doktora tezi kapsam?nda geli?tirilm? özgün bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, özellikle ilkö?retim okulu ö?retmenlerinin i?lerine kar?? hissettikleri **yabanc?la?ma** düzeylerini ve boyutlar?n? sistematik bir ?ekilde ölçmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirme süreci, **Ankara ili** örne?inde gerçekte?tirilm? olup, Türk e?itim sistemi ba?lam?nda i? motivasyonu ve örgütsel ba?l?k gibi konular?n anla??lmas?na önemli katk?lar sa?lamaktad?r. Ölçek, profesyonel ya?amda kar??la??lan anlam kayb?, güçsüzlük ve izolasyon gibi yabanc?la?ma bile?enlerini tespit etmeyi hedefler.

Anahtar Kelimeler

??e yabanc?la?ma, psikolojik ölçek, ö?retmenler, e?itim yönetimi, örgütsel psikoloji, **Cevat Elma**, Ankara Üniversitesi.

Yazarlar

Cevat Elma

Amaç

??e Yabanc?la?ma Ölçe?i'nin temel amac?, ilkö?retim okullar?nda görev yapan ö?retmenlerin çal??ma ortamlar?na, i?lerine ve mesleklerine kar?? geli?tirdikleri yabanc?la?ma duygular?n?n derecesini ve niteli?ini güvenilir ve geçerli bir biçimde ölçmektir. Bu ölçek, ö?retmenlerin i? motivasyonlar?n? olumsuz etkileyen faktörleri belirleyerek, e?itim yöneticilerine ve politika yap?c?lara müdahale stratejileri geli?tirmede veri sa?lamay? amaçlamaktadır.

Ölçek, literatürde tan?mlanan i?e yabanc?la?ma boyutlar?n? (örne?in, anlams?zl?k, normsuzluk, güçsüzlük) Türk kültürü ve e?itim kurumlar?n?n özgün ko?ullar? çerçevesinde incelemeye olanak tan?r. Ölçe?in geli?tirilmesi, **Türkçe** literatüre i?e yabanc?la?ma konusundaki ampirik ara?t?rmalara hizmet edebilecek yerel bir araç kazandırm??t?r.

Yap?

Ölçek, genellikle sosyolojik ve örgütsel psikoloji teorilerinden beslenen **i?e yabanc?la?ma** (Job Alienation) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, bireyin i?inden veya çal??ma ortam?ndan kopma, kendini gerçekte?tirememe ve i?in amaçlar?na yabanc? kalma hislerini içerir. Klasik yabanc?la?ma teorilerine dayanarak, ölçe?in muhtemelen a?a??daki temel boyutlar? içermesi beklenir:

Güçsüzlük (Powerlessness): Ö?retmenin i? süreçleri üzerinde kontrol sahibi olmama veya

kararlara etki edememe hissi.

Anlamsızlık (Meaninglessness): Yapılan işin veya mesleğin kişisel veya toplumsal açıdan önemini yitirmesi.

Normsuzluk (Normlessness): İleriye normların veya değerlerinin belirsizleşmesi veya birey için kabul edilemez hale gelmesi.

Sosyal İzolasyon (Social Isolation): Çalışma arkadaşları veya kurum ile bağlantıların zayıflaması, yalnızlık hissi.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, geliştirildiği **doktora tezi** kapsamında detaylı olarak incelenmiştir. Her ne kadar kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmese de, geliştirme ölçeklerinde genellikle yapı geçerliği ve kapsam geçerliği yöntemleri kullanılır. **Yapı geçerliği**, faktör analizi teknikleriyle yabancılaşmanın alt boyutlarının teorik çerçeveye uygunluğunu test etmeyi içerir.

Ayrıca, ölçeğin beklenen sonuçlarla (örneğin, düşük iş tatmini, yüksek tükenmişlik) ilişkisini inceleyen ölçüt bağlantılı geçerlik çalışmaları da yürütülmüş olması muhtemeldir. Bu çalışmalar, ölçeğin **işe yabancılaşma** kavramına doğru bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamayı amaçlamıştır.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık (internal consistency) yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Geliştirme çalışmalarıyla yaygın olarak kullanılan **Cronbach Alfa** katsayısı, ölçek maddelerinin aynı yapıya ne derece tutarlı ölçtüğünü gösterir.

Kaynak verilerinde spesifik güvenilirlik değerleri yer almamakla birlikte, akademik bir doktora tezi kapsamında geliştirilen bu tür bir ölçeğin, kabul edilebilir düzeyde güvenilirlik katsayılarına (genellikle 0.70 ve üzeri) sahip olması beklenir. Bu yüksek iç tutarlılık, ölçeğin farklı uygulamalarda istikrarlı sonuçlar vereceğinin göstergesidir.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. Bu analiz, ölçeğin teorik olarak varsayılan yabancılaşma boyutlarının ampirik olarak doğrulanması için kullanılır. Faktör analizinin sonuçları, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ve yabancılaşmanın farklı yönlerini ayrı ayrı ölçebildiğini ortaya koyar.

Faktör yüklerinin incelenmesi, hangi maddelerin hangi yabancılaşma alt boyutuna ait olduğunu kesinleştirir ve bu sayede ölçeğin nihai formu ve puanlama yapısı belirlenmiştir. Bu süreç, ölçeğin **psikometri** kalitesini artırmak için kritik öneme sahiptir.

Enstrüman

Test Türü: Geli?tirme

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Ölçek derecelendirmesi kaynakta belirtilmemi? olsa da, benzer sosyal bilimler ölçeklerinde 5'li veya 7'li Likert tipi yayg?nd?r.)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: E?itim Çal??anlar? (Ö?retmenler)

Ya? Grubu: Yeti?kinler

Popülasyon Detaylar?: İlkö?retim okulu ö?retmenleri, Ankara ili örne?i.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report)

Anahtar Kelimeler

İ?e yabanc?la?ma, psikometri, ölçek geli?tirme, örgütsel davran??, anlams?zl?k, güçsüzlük, yabanc?la?ma.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: ecevat@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: Bilgi mevcut de?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçek, 2003 y?I?nda geli?tirilmemi?tir. Ölçe?in ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m? için genellikle yazar Cevat Elma'dan veya tezin bulundu?u Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden izin al?nmas? tavsiye edilir. Ölçe?in kullan?m?na ili?kin spesifik bir ücret bilgisi mevcut de?ildir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: ise-yabancilasma-olcegi-toad.pdf

Referanslar

Elma, C. (2003). *İlkö?retim okulu ö?retmenlerinin i?e yabanc?la?mas? (Ankara ili örne?i)* (Doktora tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. (Tez ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr)

??e Yabanc?la?ma Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçek maddeleri bulunmamaktad?r. Maddelerin tam listesi için Elma (2003) doktora tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM